

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE posudek oponenta

Práci předložila studentka: Martina Bláhová

Název práce: Klasifikace divokých zvířat v české společnosti: kognitivní přístup

Oponoval (*u externích oponentů uveďte též adresu a funkci ve firmě*): Ondřej Hejnal

1. CÍL PRÁCE (*uveďte, do jaké míry byl naplněn*):

Cílem práce je „blíže pochopit a následně popsat logiku, podle které lidé klasifikují divoká zvířata v české společnosti“v (str. 1) s přihlédnutím k rozdílům na základě genderu. Autorka si klade několik otázek: „(i) Jaká zvířata budou skupinou informátorů označena jako divoká? (ii) Jak takto označená zvířata budou informátoři klasifikovat? (iii) Do jakých skupin budou informátoři takto označená zvířata rozřazovat? A budou je do nějakých klasifikačních skupin zařazovat? (iv) Existují rozdílné klasifikační klíče pro ženy a pro muže?“ (str. 3-4). Ovšem až na str. 26 se čtenář dozví, že se nejedná o všechna divoká zvířata, ale pouze ta, která žijí na území České republiky. To bych očekával, že bude řečeno dříve. To však spíše na okraj. Autorka na všechny otázky svým výzkumem odpověděla. Cíl práce byl tudíž bezesporu naplněn.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (*náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.*):

Práce je logicky a systematicky členěna do kapitol a podkapitol. Po úvodní části autorka výstižně popisuje cíl svého výzkumu a předkládá několik výzkumných otázek. Poté se zabývá historií, osobnostmi, metodologií a přínosem kognitivní antropologie a dalšími tématy, která se s touto odnoží antropologie pojí (etnověda a klasifikace). Metodologická část obsahuje (možná až příliš) stručnou charakterizaci zvolených metod (free-listing a pile-sorting) a specializovaného počítačového programu (ANTHROPAC) a konkrétní realizaci výzkumu. Poslední část práce diskutuje výsledky a rekapituluje celý text. Proporcionalita teoretických a empirických částí je mírně vychýlena ve prospěch teorie a přehledových pasáží. Nicméně nijak výrazně. Práce tím rozhodně netrpí. Přílohy (tj. zejména tabulky a grafy) studie neobsahuje. To je s ohledem na zvolený přístup kognitivní antropologie jednak zarážející, a jednak poměrně velká škoda (viz Formální úprava).

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (*jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.*):

Práce je celkově velice čtivá a napsaná srozumitelnou formou. Přesto se však objevují i některé podivné formulace. Například první věta úvodu: „Téma, které se zabývá kognitivní antropologií, jsem si vybrala proto, že mě zajímala hypotéza, jestli lze nalézt logický klíč, podle kterého lidé v české společnosti klasifikují divoká zvířata“ (str. 1). Mám pocit, že tématem je analýza percepce divokých zvířat, nikoli kognitivní antropologie. Ta je spíše výkladovým a metodologickým rámcem. Krom toho

definice kulturního relativismu operující s „psychologickou povahou komunity“ (str. 6) by si zasloužila novější/vhodnější háv, kapitola by měla obsahovat více než jednu větu (str. 9) a termín „přírodní národy“ (str. 17) je vhodnější používat v závorkách (i kdyby byl v etickém kodexu etnobiologů bez závorek). Na straně 10 autorka píše, že „(m)noho příspěvků A. Kimaballa Romneyho (narozený v roce 1925) je věnováno rozvoji konsenzu kognitivní antropologie“ (str. 10). Není spíš myšlena teorie/metoda kulturního konsenzu? Některé věty jsou nedotažené a/nebo zvláštní (a/nebo zbytečné): „Etnobiologové během svých výzkumů využívají a kombinují několik metod. Jde především o zúčastněné pozorování a rozhovory s místním obyvatelstvem. Díky spolupráci s dalšími vědmi. Etnobiologové používají metody a techniky ...“ (str. 16) nebo „Zde ovšem vyvstává otázka, zda sami informátoři mají dostatek relevantních znalostí k posouzení významnosti výzkumu na jejich území, protože jinak by též mohlo docházet k tomu, že informátoři by záměrně poškozovali výsledky z výzkumů a, by navíc s tímto právem nakonec mohli blokovat zveřejnění výzkumu vůbec“ (str. 18). Tam něco chybí. Dále mi není jasné, co chtěla autorka říci větou: „Systémem máme na mysli, že v něm existuje nějaká pravidelnost tak, aby myšlenky, informace a koncepty byly společné“ (str. 19). Poté autorka píše, že „(p)ráce si nekladla za cíl být mezníkem v dějinách kognitivní antropologie. Byla zde pouze snaha o rozšíření klasifikačních teorií i mezi laickou veřejnost“ (str. 34). Vzhledem k tomu, že danou bakalářskou práci čtou přibližně 2-3 osoby (někdy méně), rozšíření poznatků „mezi laickou veřejností“ je mírně řečeno nadsazené. V závěru autorka píše, že respondenti „získávali volný prostor k vyjádření se ke kognitivní antropologii“ (str. 34). Opravdu se vyjadřovali ke kognitivní antropologii?

Vyložených gramatických chyb jsem našel 15. Nic hrozného. Odkazování je (s ohledem na plagiátorství) korektní. Nicméně jsou zde formální chyby. V seznamu literatury je citován „BARNARD, Russel B.: 2002 – Research Methods in Anthropology“, což by měl být BERNARD. Systematickou chybou je psaní tečky za nezkráceným křestním jménem. Nevím, jaký citační úzus autorka použila, ale takovéto použití tečky neznám. Dále jsem našel několik překlepů v anglických názvech: „Biographies of Major Contributors to Cognitive Science“, „Language, Anthropology and Cognitive Science“, „Chomsky Noam“, „International Society of Ethnobiology Code of Ethics“ a „Patterns Lost: The New Ethnography and The New Linguistics“. Škoda, že mezi studenty nejsou rozšířenější citační manažery (např. ZOTERO). To však není pouze jejich chyba...

Práce je psaná střídavě v autorském plurálu a „ich-formě“. Například: „V této části *jsem hledala* odpověď na první výzkumnou otázku a během této části *jsme získali* první výsledky a data, ze kterých jsem následně vycházela v dalším výzkumu“ (str. 26, kurzíva O. H.) nebo „*My work* is looking for logic used by people in czech society for classification of wildlife animals. *We* are looking for answers the question“ (str. 39, kurzíva O. H.). Textu by prospělo vybrat si jednu z forem a důsledně ji dodržovat. Resumé by si rovněž zasloužilo jednak rozšíření (v této podobě je informačně velmi chudé), a jednak jazykovou korekturu (působí příliš „čenglicky“ – trochu jako výstup z google translator). Dále by se autorka mohla zamyslet, zdali jsou zkoumaní lidé informátoři a/nebo respondenti. V tom je rozdíl, byť se tyto pojmy často používají jako synonyma.

Vážnější výhradu (či spíše námět pro doplnění) mám k samotné analýze. Výstupy z program ANTHROPAC nabízejí mnoho kvantitativních údajů. Vzhledem k tomu, že autorka ho při zpracování dat použila, je s podivem, že práce neobsahuje žádnou tabulku či graf. Například výstup funkce FREELIST obsahuje frekvenci daného slova, procentuální zastoupení slova, průměrné pořadí, tzv. Smithovo S nebo korelaci „reálných“ respondentů s „průměrným“. Tyto výstupy bych jednak očekával (formou tabulky) v textu, a jednak s nimi lze dále pracovat (například pomocí MDS škálování). Krom toho zvolená metodologie přináší výsledky typu kolik a co, ale neřekne „proč“. Proč se tedy respondentů nezeptat „proč“?: Proč vybrali zrovna tato divoká zvířata? Proč rozřadili zrovna tato divoká zvířata do těchto skupin? Proč udělali tolik hromádek? Atd. Dále mi schází diskuze počtu respondentů. Proč zrovna 30? Je to dostatečný počet? K této problematice existuje poměrně dost literatury. Práce se jí však nevěnuje.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

Práce mne celkově velmi potěšila. Zejména pak tím, že neutekla k přežvykování teoretických konceptů (např. „Přínos kognitivní antropologie“ nebo něco podobného) a naopak se pokusila analyzovat vlastní empirický materiál. Vyjma zmíněných nejasností a nedotažeností je bezesporu kvalitní. Autorka porozuměla teorii a metodologii kognitivní antropologie a dokázala obojí aplikovat na empirický materiál.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ *(jedna až tři)*:

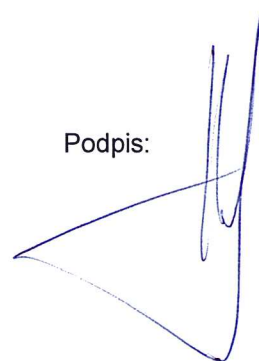
1. Otázka se vztahuje k citované části ze strany 18, kde píšete, že „vyvstává otázka, zda sami informátoři mají dostatek relevantních znalostí k posouzení významnosti výzkumu“. Kdo by tedy měl posoudit „významnost“ výzkumu?
2. Autorka píše, že „(k)lasifikace a kategorizace nám pomáhá lépe se orientovat ve světě, ale pravděpodobně není nezbytně nutná pro všechny lidské činnosti“ (str. 19). Pro které tedy není nutná?

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA *(výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě)*:

Výborně

Datum: 28.4.2013

Podpis:

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
katedra antropologie